

ביאורים לפרקי אבות

ו גְּדוּלָּה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַתְּהִנָּה וּמִן הַמַּלְבוּת, שְׁחֻמְלָבוּת, נִקְנִית בְּשִׁלְשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַתְּהִנָּה בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע, וְהַתוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה דְּבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן: בְּתַלְמוּד, בְּשִׁמְיעַת הָאָז, בְּעִרְכַּת שְׁפָתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּאֵימָה, בְּיִרְאָה, בְּעִנּוּת, בְּשִׁמְחָה, בְּמִתְחַרָּה, בְּשִׁמּוּשׁ חֻכְמִים, בְּדַבּוּק חֲבֵרִים, בְּפִלְפּוּל הַתַּלְמוּדִים, בְּיִשׁוּב, בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעֲוֵט סְחוּרָה, בְּמַעֲוֵט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּמַעֲוֵט תַּעֲנוּג, בְּמַעֲוֵט שְׂנָה, בְּמַעֲוֵט שִׂיחָה, בְּמַעֲוֵט שְׁחֹק, בְּאֶרֶךְ אָפִים, בְּלֵב טוֹב, בְּאַמּוּנַת חֻכְמִים, בְּקִבְלַת תִּפְסוּרִין, הַמְפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשְׁמִיחַ בַּחֲלָקוֹ, וְהַעֲוִשָּׁה סִיג לְדִבְרָיו, וְאֵינִי מַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אֹהֵב אֶת הַמְּקוֹם, אֹהֵב אֶת הַכְּרִיּוֹת, אֹהֵב אֶת הַצְּדָקוֹת, אֹהֵב אֶת הַמִּיּוֹשִׁרִים, אֹהֵב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, וּמִתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מַגִּים לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, וְאֵינִי שׂוֹמֵחַ בַּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא כְעוֹל עִם חֲבֵרוֹ, וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֲמִתּוֹ, וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשְּׁלֹם, וּמִתְיָשֵׁב לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב, שׂוֹמֵעַ וּמוֹסֵר, הַלּוֹמֵד עַל מִנַּת לִלְמוֹד, וְהַלּוֹמֵד עַל מִנַּת לַעֲשׂוֹת, הַמַּחֲכִים אֶת רַבּוֹ, וְהַמְּכַבֵּן אֶת שְׂמוּעָתוֹ, וְהַאֲמִיר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הָא לְמַדְתּוֹ: כִּל הָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, מְבִיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר: וְהָאֹמֵר אֲסִתָּר לְפִלְדָּא בְּשֵׁם מְרִדְבִּי:

ת"א: (א) אסתר ב.כב.

פירוש רש"י

לו, ומוסיף, אבל לא לסתור את דברי רבו: והמכונן את שמועתו. כשהוא מורה הוראה מכון באותו ענין שאמר לו רבו, אבל אינו מוסיף דבר לומר ששק אומר לו רבו אלא אם כן אמר לו רבו: ונסח אחר: בישוב, בשיבה, דמרה ישבה מרה חכמה: דרך ארץ. תרבות נדיטור"א בלע"ז: במעוט שיחה. ליצנות: בארץ אפים. שחוק קשה לכעס: בקבלת תיפסורין. כדאמרין בברכות (דף ה') אשרי הגבר אשר תיפסורו ית, אימתי בזמן שתורתך תלמדנה, שהקדוש ברוך הוא מביא יסורין של אהבה לעוסק בה להתרבות שברו לעולם הבא: בעריכת שפתים. שאינו מנגמגם בדברי תורה אלא חותכן בלשון ומוציאן בפה, דאין דברי תורה מתקנין אלא בהוצאת הפה, דכתיב כי חיים הם למוציאיהם אל תקרי למוציאיהם אלא למוציאיהם בפה: בבינת הלב, בשכלות הלב, לא שמעתיה מה בין זה לזה: באימה. כדאמרין כו' בשמוש חכמים. שדחוק ונכנס בכל מקום לשמע דבריהן ולשמען: בדקדוק חברים. ולמוד בחבורה: ופילפול התלמודים. שפילפול לקניו ויחבמוהו כדאמרין (תנצית ז.) ומתלמדי יוטר מפלס: המפיר את

המשך בצד השני

שהמלכות נקנית בשלשים מעלות. אותן שכתובים בספר שמואל (א, ח) כשבקשו ישראל מלך ואמר להם דעו כי כך וכך משפט המלך ובשתחקר הם שלשים דברים עם אותן ששניות בסנהדרין (פרק ב') מלך לא דן ולא דנין אותו וכו'. ועשרים וארבע מתנות כהנה הן עשר במקדש וארבע בירושלים ועשר בגבולין: באימה ביראה. שאין לבו גבוה עליו, שנאמר יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, ולכן בעלי קרן היו אסורין, שמתוך קלות ראשו של אדם והרהור לבו הוא בא לידי קרי: בשמחה. לפי שאין השכינה שורה מתוך צער אלא מתוך שמחה: בישוב. גרסין, פרוש בישוב הדעת: במעוט סחורה. דאמר רב (שחיבין נה.) לא תמצא תורה לא בסחרנים ולא בתגרנים: במעוט דרך ארץ. שלא יהא מצוי עם בני אדם בשוק: בקבלת תיפסורין. מקבל תיפסורין מאהבה: מתרחק מן הכבוד ואינו רודף אחר הכבוד כדא חשיב לה: ומכריעו לכף זכות. שדן את חברו לזכות: ומעמידו על האמת. רודף אמת ושלום על הכל: שואל ומשיב. נמי תא דוא, כלומר שאינו משיב את ששואל תחלה, כדי שישב תשובה הגונה: שומע. כל מה שרבו אומר

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

רבי אומר...

ביאור מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שי"ל

(ו) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם

מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו – תפקידו של יהודי הוא לגלות את מציאותו האמיתית של כל נברא, שלא נברא אלא לכבודו של הקב"ה. ה' ימלוך – על ידי זה מגלים את מלכותו של הקב"ה בכל העולם, לעולם ועד – ועד לתכלית השלימות, „לעתיד לבוא, שכל המלוכה שלו“.

כאשר אדם מרגיל את עצמו לומר דברי תורה בשם אומרו, עד „אומר“ הראשון, הקב"ה – הוא פועל גם שבכל „דבר“ בעולם יהי ניכר בגלוי „אומרו“, „ברוך שאמר והי' העולם“, ועל ידי זה „מביא גאולה לעולם“ – „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר“.

ובהמשך לזה נאמר בסוף הפרק כל

(1) ישעי' מ, ה. (2) רש"י עה"פ (בשלח טו, יח). – ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 532.

כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם

פרטי בתורה, ישנם עדיין ענינים רבים ש„כבושים בגולה“.

ושלימות הגאולה בתורה היא לעתיד לבוא, כשיהי' „תורה חדשה מאתי תצא“, שכן אז יתגלו כל הענינים שבתורה ולא ישאר שום ענין בהעלם, כנאמר „ולא יכנף עוד מוריד“, „כי כולם ידעו אותי“. ועל ידי זה נפעלת גם הגאולה בעולם בתכלית השלימות: עולם הוא מלשון העלם, על שם ההעלם וההסתר של החיות האלקי שבעולם, היינו שהחיות האלקי הוא בבחינת גלות. והגאולה לעולם היא איפוא, ביטול ההעלם וגילוי החיות האלקי.

בשם אומרו – היינו אמירה המדגישה את החידוש ד„אומרו“. ומכיון שחידוש בתורה הוא ענין של גאולה – „שמחדשים ומגלים תעלומות חכמה שהיו כבושים בגולה עד עתה“, לכן, גאולה בתורה מביאה גאולה (גם) לעולם.

אך גאולה זו היא עדיין בזמן ומצב הגלות, כמו גאולת פורים (שממנה מביא התנא ראי' „שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי“), ש„אכתי עבדי דאחשוורוש אנן“. וטעם הדבר הוא, מכיון שגם הגאולה בתורה אינה בשלימותה, שהרי גם לאחר שתלמיד ותיק מגלה ומחדש ענין

(1) תנאי אגה"ק סכ"ו. (2) מגילה יד, א. (3) ישעי' נא, ד. ויקר' פ"ג, ג. (4) ישעי' ל, כ. (5) ירמי' לא, לג. (6) לקו"ת שלח לו, ד. (7) ספה"ש תנש"א ח"ב עמ' 586.

ואינו מחזיק טובה לעצמו. שאינו נושא חן בלבו על עצמו על שהקב"ה תורה, שהרי לך נוצר: ואינו מגיס לבו בלמדו. הינו שאינו מתגאה בפני הקב"ה: אוהב את הצדקות. לא גרסינו: תוכחות. דקתיב (משל"ט) הוכח לחכם ונאהבך. כל אלו המדות ראיות למתרחק מן הקב"ד ואין רודף אחר השקרה שבגא"ה ליד ומתרחק ממנה. ומסתבר דהכי הוה ליה למתני ולא רודף אחר הקב"ד מתרחק מן הקב"ד: ומעמידו על האמת. על כריו של הלקה: על השלום. שאינו מישב בדין אלא עושה פשרה ברצון ומת'שב בלמדו:

מקומו. שעוסק בתורה כל שעה, דמתוך כך מתקיימת תורתו בידו. מקומו קרי לשעמים ולקב"ה שהוא מבין בהלכה, כדאמרין בסנהדרין (פ"ה מ"ה) כשמלינין את הדין למחר המוסיב אומר מחזיב אני במקומי אותה ראיה ואותו טעם עצמו שאמרתי אמש שלא מצאתי ראיה אחרת לזכות וכן המופה: השמח בחלקו. שאם דואג בעניניו אינו מכון בה: סיג לדבריו. שנמקו עמו ומביא אמת לאות להעמיד דברי רבו לפני אדם: נחת רוח ליוצרו. שמקום מצות כדאמרין מהו ר"ח ניהו"ח (ויקרא א) נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני:

